

# Palkitun kiinalaisohjaajan elokuva on lämmin kuvaus ulkopuolisuudesta

Zhang Yimoun elokuvassa mies etsii uutisfilmiä, jossa näkyisi hänen tyttärensä. Vain sekunti seuraa ohjaajan vakavien draamojen aihepiiriä: kiinalaisten sinnikkyyttä ankarien olojen alla.



Haocon Liu esittää orpoa Liuta Vain sekunti -elokuvassa.

Pertti Avola (Helsingin Sanomat 6.10.2022) ★★★★★

Zhang Yimou (s. 1951) on nykykiinalaisista elokuvaohjaajista länsimaissa tunnetuin. Kiinalaisen elokuvan niin kutsuttuun viidenteen sukupolveen kuuluva Zhang on arvostettu ja moneen kertaan palkittu tekijä, jonka elokuvista kolme on ollut ehdolla parhaan ulkomaisen elokuvan Oscar-kategoriassa.

Zhang on ohjannut vuodesta 1988 niin vakavia draamoja kuin vauhdikkaita wuxia-elokuviakin, kuten Hero, Lentävien tikarien talo ja Kultaisen kukan kirous. Hänet tunnetaan etenkin erinomaisena värien käyttäjänä ja ylipäätään varmaotteisena visuaalisena taiturina.

Meillä on elokuvateattereissa viimeksi nähty Zhangilta kiinalais-amerikkalainen yhteistuotanto, suurisuuntainen historiallinen seikkailuelokuva *The Great Wall* (2016), joka ei edusta hänen tuotantonsa parasta osaa.

Kaksi vuotta sitten valmistunut *Vain sekunti* puolestaan tulee lähelle Zhangin huipputöitä (*Punainen pelto*, *Ju Dou – kielletty rakkaus*, *Punainen lyhty*, *Qiu Yun tarina*) ja seuraa myös temaattisesti Zhangin vakavien draamojen aihepiiriä: kiinalaisten sinnikkyyttä ankarien olojen alla.

*Vain sekunti* sijoittuu ajallisesti Kiinan kulttuurivallankumouksen aikaan 1960–70-luvuille. Kulttuurivallankumous oli kommunistisen puolueen sisäistä valtataistelua, jonka Mao Zedong siirsi kaduille kehottamalla kansalaisia nousemaan porvarillisia ja vastavallankumouksellisia voimia vastaan, sillä seurauksella, että satoja tuhansia kuoli ja miljoonat päätyivät vainotuiksi.

Elokuvan alussa kulkumies Zhang Jiusheng (Zhang Yi) huomaa syrjäisessä kylässä nuoren tytön, Orpo-Liun (Haocon Liu) varastavan filmikelan elokuvanäytöksen päätyttyä. Mies lähtee tytön perään, ja alkaa kamppailu filmikelasta. Tyttö haluaa tehdä filmistä lampunvarjostimen, mies etsii uutisfilmiä, jossa näkyisi hänen tyttärensä.

Zhang rakentaa draamaa suhteellisen pienistä aineksista, joista kuitenkin kasvaa täysipainoinen tarina. Yhtenä keskeisenä tekijänä tarinassa on *Cinema Paradiso* –elokuvan tapaan elokuvan voima.

Syrjäkylässä elokuvanäytös on aina valtava tapaus, lähes uskonnollinen elämys. “Jokainen näytös on kuin uusivuosi”, toteaa kylän elokuvaprojektorin käyttävä Fan (Wei Fan), jota kyläläiset kutsuvat herra Filmiksi.

Ja kun elokuvana on kulttuurivallankumouksen eetosta henkivä propagandaeepos *Sankarilliset nuoret*, kyläläiset on helppo saada hurmukseen.

*Vain Orpo-Liu* ja Zhang Jiusheng eivät intoon puhkea. Tyttö tarvitsee lampunvarjostimen pikkuveljelleen ja mies haluaa vain nähdä edes vilauksen 14-vuotiaasta tyttärestään, jonka on viimeksi kohdannut tämän ollessa kahdeksanvuotias.

Sekä tyttö että kulkumies ovat ulkopuolisia ja tahoillaan ahdingossa, ja siksi heidän välilleen kasvaa vähitellen side. Orpotyttö alkaa löytää isähahmon ja tyttärensä kadottanut isä uuden tyttären.

Etenkin elokuvansa *Elämänkaari* (1994) vuoksi aikoinaan sensuurin hampaisiin joutunut Zhang varoo nyt osoittamasta sormellaan kulttuurivallankumouksen aikaisiin väkivaltaisuuksiin ja vääryyksiin, vaikka ne tarinan takana hämmöttävätkin. Hän keskittyy elokuvan taikaan ja miehen ja tytön suhteen kehitykseen.

Tosin tietynlaista poliittista sarkasmia on näkyvillä kohtauksissa, joissa kansalaiset toimivat häikäilemättömästi päästäkseen puoluepamppujen suosioon ja parantaakseen näin yhteiskunnallista asemaansa epävarmoina aikoina.

Visuaalisesti *Vain sekunti* on jälleen täyttä Zhangia, jossa karut hiekkadyynitkin hehkuvat kauneutta ja lumoa. Kuvaajana on ollut Xiaoding Zhao.

Kokonaisuutena *Vain sekunti* ei aivan tavoita sellaista voimaa ja koskettavuutta kuin Zhangin parhaat teokset, mutta hieno elokuva se silti on.